

KORISNIČKI ZADACI KNJIŽNIČNOG KATALOGA U 21. STOLJEĆU DODATNA PROMIŠLJANJA

Kornelija Petr Balog

*Odsjek za informacijske znanosti,
Filozofski fakultet, Sveučilište J. J.
Strossmayera u Osijeku, Osijek, Hrvatska*

KLJUČNE RIJEČI:

*korisnički zadaci, knjižnični
katalog, FRBR obitelj, IFLA LRM,
modifikacija*

SAŽETAK

Povijesno gledano, knjižnični su katalogi imali različitu namjenu i svrhu, no oni najtradicionalniji ciljevi kataloga fokusiraju se primarno na pronalazak knjižnične građe te na inventurnu funkciju kataloga. Kako se suvremene knjižnice suočavaju s brojnim izazovima poput smanjenja proračuna, elektroničkom građom, novom tehnologijom, zahtjevnijim korisnicima, konkurencijom u obliku novih informacijskih servisa i sličnog, knjižnični katalogi moraju pronaći načina da dokažu svoju kontinuiranu relevantnost za sve koji traže informacije.

Ovaj rad donosi analizu korisničkih zadataka knjižničkog kataloga koji su rezultat konceptualnih modela s kraja 20. i početka 21. stoljeća. U radu se analiziraju korisnički zadaci FRBR obitelji te posljednjeg konceptualnog modela koji konsolidira sva tri ranija FR modela – IFLA LRM. Rad završava modifikacijom korisničkih zadataka kako to predlaže P. Hider.

Uvod

U svjetlu kataložne teorije, o ciljevima ili zadacima knjižničnog kataloga počelo se sustavno promišljati relativno kasno. Prvi i najpoznatiji ciljevi kataloga definirani su tek krajem 18. stoljeća kada ih je Charles A. Cutter (1948, 4th ed.) uvrstio u svoju publikaciju u kojoj je dao pravila za ukršteni katalog. Uz Cuttera, jedno od najpoznatijih imena u kataložnoj povijesti, dakako je ono Antonija Panizzija te njegovo 91 kataložno pravilo iz prve polovice 18. stoljeća koje je postalo osnova za nastanak svih suvremenih kataložnih pravilnika. Međutim, često se kao nedostatak tih pravila ističe upravo odsutnost navođenja ciljeva kataloga koje Panizzi nije smatrao potrebnim uvrstiti. S druge strane, prema analizi pojedinih zapisa tog vremena, ne može se zanijekati činjenica kako je očito da je Panizzi dosta promišljao o svrsi knjižničnog kataloga. Prema njemu, primarna je bila inventurna zadaća te identifikacija bibliografske jedinice (Minutes of evidence, 1850; Barbarić, 2016).

Od vremena Panizzija i Cuttera prošlo je nekoliko stoljeća i suvremena se knjižnična (odnosno kataložna) zajednica trenutačno bavi propitkivanjem svih ranijih oblika organizacije informacija, a samim tim i ciljeva knjižničnog kataloga. Promjene koje je donijela nova informacijska i komunikacijska tehnologija (IKT) s golemim brojem informacija u različitim oblicima, formatima, objavljenim na različitim medijima i dostupnim u različitim inačicama, znatno je usložnila posao svima koji se bave bilo kojim oblikom organizacije i nadzora informacija u današnjem bibliografskom univerzumu. Krajem 20. stoljeća knjižnična je zajednica postala svjesna nedostatnosti dotadašnjih modela organizacije informacija koji su, na tragu Panizzijeve ideje, najviše pozornosti pridavali identifikaciji bibliografske jedinice, te se počinju nuditi novi, konceptualni, modeli organizacije informacija. Promišljanja katalogizatora u pravcu novih modela započinju revolucionarnom studijom pod nazivom *Uvjeti za funkcionalnost bibliografskih zapisa: završni izvještaj* (*Functional Requirements for Bibliographic Records – FRBR*) (2004) usmjerenom prema bibliografskim podacima. Ta je studija vrlo brzo nadopunjena dvama novim, na njoj utemeljenim, modelima *Uvjeti za funkcionalnost autoriziranih podataka: konceptualni model* (*Functional Requirements for Authority Data – FRAD*) (2010) usmjerenim prema autoriziranim podacima za imena i *Uvjeti za funkcionalnost predmetnih autoriziranih podataka: konceptualni model* (*Functional Requirements for Subject Authority Data – FRASAD*) (2012) usmjerenim prema predmetu dokumenta, koji svi skupa čine takozvanu „FRBR

obitelj“, a poznati su i kao FRBRER modeli.¹ Ova je skupina konceptualnih modela 2017. zamijenjena modelom pod nazivom *IFLA-in knjižnični referentni model (IFLA Library Reference Model – IFLA LRM)* (Riva, Le Boeuf i Žumer, 2017)² koji je zamijenio dotadašnje modele iz FRBR obitelji, donoseći znatne izmjene i nova rješenja. Ovi modeli donijeli su, između ostalog, i nova promišljanja o zadacima korisnika i ulozi knjižničnog kataloga u promijenjenim okolnostima traženja i pronalaska informacija u suvremenom svijetu.

U hrvatskoj se knjižničnoj zajednici do sada pisalo o ciljevima kataloga i korisničkim zadacima, primjerice, u radovima autorica Horvat (1995), Barbarić (2016) te Petr Balog (2016), a ovaj rad nastavlja diskusiju na promišljanja autorica, te se fokusira na korisničke zadatke koje je ponudila FRBR obitelj, odnosno najnoviji IFLA-in knjižnični referentni model, dajući pritom neka kritička promišljanja autorice ovog rada.

Korisnički zadaci FRBR obitelji, uključujući i IFLA LRM

FRBR studija koja se pojavila krajem 20. stoljeća objavila je korisničke zadatke koji su se znatno razlikovali od prije navođenih ciljeva ili zadataka knjižničnog kataloga. Osim po mediju, ovi su se zadaci razlikovali i po tome što nisu bili fokusirani na zadatke jednog određenog tipa knjižničnog kataloga,³ nego su odražavali zadatke koje *online* knjižnični katalog (koji može poprimiti oblik bilo koje vrste knjižničnog kataloga, ovisno o pristupnici koju korisnik bira za pretraživanje) treba ispuniti kada korisnici u njemu traže informacije. Dakle, korisnički su zadaci FRBR-a: *pronaći* entitet koji odgovara korisnikovim kriterijima za pretraživanje, *identificirati* entitet (odnosno, utvrditi da je pronađeni bibliografski zapis doista ono što traži), *odabrati* entitet prema svojim potrebama (primjerice, određeni format, jezik i sl.), te *pristupiti* entitetu (primjerice, posuditi ga u knjižnici ili ga kupiti u knjižari) (*Uvjeti za funkcionalnost bibliografskih zapisa*, 2004). Termin „entitet“ odnosi se na primarne objekte korisničkog interesa, a u FRBR-u su prezentirani tzv. WEMI hijerarhijom odnosno *djelo (work)*, *izraz (expression)*, *pojavnii oblik (manifestation)* te *primjerak (item)*. Iako se ovi zadaci vide kao na-

1 FRBR_{ER} – FRBR entity-relationship model.

2 U trenutku pisanja ovoga rada IFLA-in knjižnični referentni model nalazio se u postupku prevođenja na hrvatski jezik. Prijevod će se objaviti u nakladi Hrvatskog knjižničarskog društva u 2020., a autorice su prijevoda Mirna Willer i Ana Barbarić (Riva, Le Boeuf i Žumer, 2019).

3 Naime, svi raniji ciljevi uvijek su bili pisani za određenu vrstu knjižničnog kataloga, pa su, shodno tomu, i odražavali specifičnosti tog kataloga. Primjerice, Cutterovi ciljevi pisani su za ukršteni katalog – spregu abecedno-naslovnog i predmetno-abecednog kataloga.

dogradnja Cutterovih, postoje i određena odstupanja od ranijih ciljeva (Hider, 2017). Primjerice, kod zadatka *pronaći*, u pravilu se misli na intelektualni pronalazak entiteta, odnosno na spoznaju o tome da u nekoj ustanovi postoje izvori prezentirani bibliografskim zapisima u katalogu. A to, u pravilu, vodi do želje da se konkretni izvor odnosno jedinica građe pronađe i u fizičkom smislu, odnosno, to nas vodi do posljednjeg korisničkog zadatka – *pristupiti* entitetu (Hider, 2017).

Drugi i treći zadatak (identifikacija i odabir) odnose se na preliminarnu identifikaciju i/ili odabir jedinica građe koju korisnik može učiniti na temelju bibliografskih zapisa pronađenih u katalogu. Iako se identifikacija i odabir vrlo često odvijaju na temelju stvarne jedinice građe koju korisnik drži u ruci, ako se identifikacija i odabir provedu na temelju bibliografskih zapisa, to može znatno uštedjeti vrijeme i napor i korisnika i knjižničara. Osim toga, bibliografski zapisi mogu posjedovati korisne informacije za odabir koje nisu dostupne na samoj jedinici građe (poput, primjerice, kritičkog komentara djela) (Hider, 2017).

Prema Hideru, identifikacija i odabir mogu se također poistovjetiti s dvjema dobro poznatim vrstama pretraživanja u knjižničnom katalogu – traženje poznate jedinice građe, odnosno pronalazak građe, te predmetno pretraživanje, odnosno traženje „nepoznatog“ ili okupljanje (stvaranje kolokacija). Naime, ako korisnik traži određenu jedinicu građe, pregledavanjem pronađenih zapisa može utvrditi nalazi li se među njima ono što traži te može pokušati pristupiti jedinici. S druge strane, ako traži građu o određenoj temi ili o određenom predmetu (građu koja dijeli određeni atribut) ili pak građu koja je utemeljena na nekom djelu (slijedi određeni odnos), korisnik neće biti u stanju identificirati određenu jedinicu građe, ali će moći odabrati one zapise koji odgovaraju njegovim parametrima pretraživanja (dijele određeni atribut ili odnos) (Hider, 2017).

U trenutku kad su ova četiri zadatka korisnika ponuđena, činilo se da su sveobuhvatna i prihvatljiva za knjižničnu zajednicu. Međutim, nakon kratkog odmaka, knjižnična je zajednica počela propitkivati ove zadatke te je tako Sveonius (2005) ponudila razlaganje zadatka *pronaći* na dva podzadatka: pronaći jednu jedinicu građe (traženje poznate jedinice građe) te pronaći skupinu jedinica građe koje odgovaraju traženim parametrima (traženje nepoznatog). Pored toga, Sveonius dopunjava ova četiri zadatka petim zadatkom koji naziva navigacijom, odnosno kretanjem kroz katalog. Ovu njezinu nadopunu (navigacija) potvrdio je i dokument *Izjava o međunarodnim kataložnim načelima* iz 2009. (Statement, 2009). Isto tako, novi kataložni pravilnik za angloameričko govorno područje *Resource Description and Access* (RDA, 2010) (ujedno i pravilnik koji

se najviše približio ideji međunarodnog kataložnog pravilnika),⁴ utemeljen na konceptualnim modelima FRBR i FRAD, preuzeo je korisničke zadatke FRBR-a te ih proširio petim – *razumjeti*.⁵

Korisnički zadaci FRAD-a ključni su za one koji izrađuju nadzirane pristupnice za imena te uključuju sljedeće postupke: *pronaći* jedan ili više entiteta koji odgovaraju navedenim kriterijima (odnosno navedenim atributima ili odnosima) ili istražiti univerzum bibliografskih entiteta korištenjem tih atributa i odnosa; *identificirati* entitet ili potvrditi oblik imena koji će se rabiti kao nadzirana pristupnica; *kontekstualizirati* odnosno smjestiti osobu, korporativno tijelo, djelo i sl. u kontekst, razriješiti odnose između dviju ili više osoba, korporativnih tijela, djela itd., te razriješiti odnos između osobe, korporativnog tijela, djela itd. i imena pod kojima su ta osoba, korporativno tijelo, djelo itd. poznati; te *opravdati* zašto je informacijski stručnjak odnosno stvaratelj autoriziranog zapisa odabrao određeno ime ili oblik imena na kojem se zasniva nadzirana pristupnica (*Uvjeti za funkcionalnost autoriziranih podataka*, 2010).

S obzirom na vrstu korisnika na koje se misli kad se navode korisnički zadaci FRAD-a, mora se napomenuti da su oni, pored krajnjih korisnika na koje se primarno misli kad se govori o FRBR korisničkim zadacima, kreirani i za informacijske stručnjake koji kreiraju i održavaju nadzirane autorske pristupnice. Međutim, nedvojbeno je da i krajnji korisnici imaju koristi od podataka u normativnim datotekama jer im oni pomažu pri pretraživanju bibliografskih zapisa. Pretraživanje bibliografskih zapisa zahtijeva od korisnika i konceptualizaciju i artikulaciju njihove informacijske potrebe – a pritom im pomažu upravo normativni podaci (Hider, 2017).

Što se tiče FRAD-ova zadatka *pronaći*, i on se, isto kao i FRBR-ov prvi zadatak, može podijeliti na dva dijela – pronaći jedan entitet ili pronaći skupinu entiteta koji dijele iste karakteristike (okupljanje). Tako krajnji korisnik može, primjerice, u normativnoj datoteci provjeriti značenje nekog termina u terminologiji informacijskog središta, ili može pronaći skupinu zapisa koji sadrže određeni traženi termin (Hider, 2017). Krajnjim korisnicima svakako može biti korisno uspiju li identificirati određenu skupinu autora (primjerice, iz određene zemljopisne regije) te pretražiti sve njihove radove. Ovaj zadatak također vrlo nalikuje

4 RDA je jedan od rijetkih kataložnih pravilnika koji je izašao izvan granica svojeg govornog područja. Tako se, pored SAD-a, Velike Britanije i Kanade, rabi i u brojnim zemljama svijeta poput Kine, Irana, Izraela, Francuske, Španjolske, Njemačke, Austrije, Švicarske i dr. Za tu je svrhu preveden na razne svjetske jezike. Godine 2014. objavljen je tematski broj časopisa *Cataloging & Classification Quarterly* posvećen iskustvima primjene RDA-a u svijetu.

5 Korisnik treba razumjeti odnose između jednog ili više entiteta, odnose između opisanog entiteta i imena pod kojim je taj entitet poznat (odnosno, oblik imena na drugom jeziku), te zašto su određeno ime ili naslov bili odabrani kao pristupnica (usvojen oblik imena) za određeni entitet (RDA, 2010).

na zadatak *navigacija* E. Svenonius jer pretpostavlja „istraživanje univerzuma bibliografskih entiteta“ (Barbarić, 2016). FRAD-ov zadatak *identificirati* ima sličnu funkciju kao FRBR-ov zadatak, no zadatak *kontekstualizirati* posve je nov. On se odnosi na pojašnjavanje odnosa među različitim entitetima, i na konceptualnoj i na lingvističkoj razini.

Hider komentira da ono što FRAD, a poslije i FRSAD nemaju (i zbog toga se upravo deklariraju kao modeli čiji su korisnički zadaci stvoreni ponajprije za pripadnike stručne zajednice) jesu zadaci *odabrati* i *pristupiti*. Oni, naime, odgovaraju onomu što krajnji korisnik radi s pronađenim autoriziranim pristupnicama u normativnoj datoteci – od više pronađenih odabire onu koja mu odgovara, te se njome zatim koristi u pretraživanju bibliografske baze podataka (Hider, 2017).

FRSAD-ovi korisnički zadaci odnose se na informacijske stručnjake koji kreiraju predmetne pristupnice u katalogima i bazama podataka ili na one krajnje korisnike koji žele pronaći građu koja govori o nekom predmetu. Ti zadaci uključuju: *pronaći* jedan ili više predmeta i/ili njihovih naziva koji odgovaraju korisničkim kriterijima, *identificirati* predmet i/ili njegov naziv (primjerice, razlikovati među sličnim predmetima i nazivima i potvrditi da se odabrao pravi), *odabrati* onaj predmet i/ili njegov naziv koji odgovaraju korisničkim potrebama, te *istražiti* odnose između predmeta i njihovih naziva (primjerice, radi razumijevanja odnosa između predmeta i naziva za taj predmet) (*Uvjeti za funkcionalnost predmetnih autoriziranih podataka*, 2012).

Iako je zadatak *istražiti* bio posebno zanimljiv i nekim drugim autorima (Harej i Žumer, 2013), a uvršten je i u novi IFLA-in model, Hider ga smatra redundantnim. Prema njemu, slijeđenje poveznica (koje mogu biti i predmeti djela) među entitetima jest važna korisnička aktivnost, no to nipošto ne smatra novim korisničkim zadatkom (Hider, 2017).

Konceptualni model za bibliografske informacije IFLA LRM (*IFLA Library Reference Model*) nastao je s ciljem konsolidacije triju ranijih modela iz FR obitelji. Prvi je put objavljen kao nacrt 2016. pod naslovom *FRBR-Library Reference Model* (FRBR-LRM, 2016), dok je njegova završna inačica objavljena godinu dana poslije u nešto prerađenom i izmijenjenom tekstu (*IFLA Library Reference Model*, 2017). Među elementima koji su doručeni i izmijenjeni u odnosu na nacrt modela iz 2016. jesu i korisnički zadaci. Od ukupno pet zadataka, četiri su (*pronaći*, *identificirati*, *odabrati* i *pristupiti*) preuzeti iz FRBR-a, dok je peti (*istražiti*) preuzet iz FRSAD-a. U Tablici 1 prikazane su izmjene koje su, u odnosu na nacrt iz 2016., provedene u konačnoj inačici modela iz 2017. godine.

TABLICA 1. Korisnički zadaci IFLA-ina knjižničnog referentnog modela, nacrt iz 2016. i završne inačice iz 2017.

Korisnički zadaci	IFLA LRM: nacrt (2016.)	IFLA LRM: završna inačica (2017.) ⁶
Pronaći	Pretraživati po bilo kojem relevantnom kriteriju s namjerom da se okupe informacije o jednom ili više izvora koji su predmet zanimanja korisnika.	Pretraživanjem po bilo kojem relevantnom kriteriju okupiti informacije o jednom ili više izvora koji su predmet zanimanja korisnika
Identificirati	Jasno razumjeti prirodu pronađenih izvora i moći razlikovati slične izvore	Jasno razumjeti prirodu pronađenih izvora i moći razlikovati slične izvore
Odabrati	Odrediti primjerenost pronađenih izvora te odabrati (prihvaćanjem ili odbacivanjem) pojedine izvore	Odrediti primjerenost pronađenih izvora te moći prihvatiti ili odbaciti pojedine izvore
Dobiti	Pristupiti sadržaju izvora	Pristupiti sadržaju izvora
Istražiti	Rabiti odnose među izvorima da bi ih se smjestilo u kontekst.	Otkriti izvore koristeći njihove međusobne odnose i time ih smjestiti u kontekst

Iako autori IFLA LRM-a izričito kažu da su korisničke zadatke modela preformulirali u odnosu na nacrt iz 2016., iz Tablice 1 vidljivo je da i nema znatnijih odstupanja. Usporedna analiza, pokazuje da je, primjerice, kod korisničkih zadataka *pronaci* i *odabrati* riječ tek o manjim lingvističkim, no ne i sadržajnim izmjenama. Takva je situacija kod gotovo svih ostalih zadataka (ili je formulacija pojašnjenja ostala identična onoj iz nacrta, ili je riječ tek o manjim lingvističkim izmjenama). Jedina veća sadržajna izmjena prisutna je kod zadatka *istražiti* koji se u završnoj inačici koristi postupkom *otkrivanja izvora* što nije prisutno u nacrtu iz 2016.⁶

S druge strane, pogledamo li i usporedimo pojašnjenja pojedinih korisničkih zadataka IFLA LRM-a s njihovim pojašnjenjima u pojedinim ranijim modelima iz FR obitelji, možemo uočiti stanovite izmjene. Primjerice, kod zadatka *identificirati* u IFLA LRM-u zamjećuje se manje odstupanje u odnosu na isti zadatak u FRBR-u. Naime, u pojašnjenju tog zadatka u FRBR-u navodi se da se pronađeni podaci rabe za identificiranje entiteta „kako bi se **potvrdilo** da dokument opisan u zapisu odgovara dokumentu koji je korisnik tražio ili kako bi se razlikovala dva teksta ili zapisa istog naslova“ (*Uvjeti za funkcionalnost bibliografskih zapisa*,

6 Pri navođenju korisničkih zadataka iz 2017., autorica se poslužila neobjavljenim hrvatskim prijevodom IFLA-ina knjižničnog referentnog modela.

2004). Međutim, u IFLA LRM-u navodi se da je cilj ovog zadatka „jasno razumjeti prirodu pronađenih izvora i moći razlikovati slične izvore“ (*IFLA Library Reference Model*, 2017). Hider ovom prigovara jer smatra da zadatak identifikacije u značenju u kojem se rabi u IFLA LRM-u onemogućuje, s jedne strane, traženje poznate jedinice građe i njezinu identifikaciju, a s druge, traženje nepoznatog i odabir (Hider, 2017).

Nova promišljanja o korisničkim zadacima

Philip Hider autor je koji se u posljednje vrijeme mnogo bavio problematikom korisničkih zadataka u kontekstu knjižničnih kataloga (Hider i Tan, 2008; Hider, 2008) te je nakon temeljite analize svih do sada ponuđenih zadataka prvo kroz FR obitelj, a potom i kroz IFLA LRM, ponudio svoj prijedlog zadataka (Hider, 2017). Ovdje svakako treba naglasiti da je Hider svoju modifikaciju korisničkih zadataka priredio na temelju nacрта modela iz 2016. godine. No, kako smo vidjeli usporedbom korisničkih zadataka iz Tablice 1, u završnoj inačici IFLA LRM-a nema znatnih odstupanja u korisničkim zadacima u odnosu na nacrt, tako da se ova modifikacija zadataka i dalje čini zanimljivom. Hiderovi su zadaci primjenjivi i na normativne i na bibliografske podatke i glase:

- locirati – pronaći odgovarajuće entitete
- okupiti (kolocirati) – pronaći skupinu entiteta s odgovarajućim atributima ili odnosima
- povezati – pronaći druge jedinice građe koje posjeduju određenu vrijednost atributa koja je pronađena u određenom (bibliografskom ili normativnom) zapisu
- identificirati – potvrditi da su traženi izvori pronađeni
- odabrati – potvrditi prikladnost pronađenih entiteta te odabrati određeni entitet (prihvatiti ga ili odbaciti)
- pristupiti entitetu – pristupiti sadržaju jedinice građe ili pristupnicama (Hider, 2017).

Hider je prvi FRBR-ov zadatak (i zadatak koji su preuzeli svi kasniji FR modeli, uključujući i IFLA LRM) podijelio zapravo na dva zadataka – *locirati* i *okupiti* (*kolocirati*) – i to na tragu nadopuna koje je napravila E. Svenonius koja je prva uočila manjkavosti ovog zadatka i zahtijevala da se razlikuje traženje poznate

jedinice građe koja odgovara cilju pronalaska (lociranje), i traženje skupine jedinica građe koje dijele iste karakteristike (autora, predmet, naslov i sl.) i koje odgovaraju cilju okupljanja (sulociranje) (Svenionius, 2005). Zadatak *povezati* Hider povezuje s okupljanjem (sulociranje) zapisa pomoću poveznica na koje korisnik naiđe u odabranom (bibliografskom ili normativnom) zapisu (Hider, 2017). Ovakav način pretraživanja, kada se podaci pronađeni u jednom zapisu rabe za dodatno pretraživanje baze podataka, u literaturi se ponekad naziva „uzgajanje bisera“ ili „traženje bisera“ (*pearl growing*) (Bell, 2007). Isto tako, ovo je povezano i s takozvanom „fasetnom navigacijom“ (La Barre, 2007) ili sužavanjem pretraživanja kada korisnici početnom pretraživanju dodaju neke termine za pretraživanje pronađene u početnom skupu rezultata. Ovdje se, dakako, treba istaknuti da fasetna navigacija nije unaprijed planirana strategija pretraživanja, nego se u pravilu pojavljuje spontano kao rezultat korisnikove interakcije s pronađenim informacijama/dokumentima.

Hider je zadržao zadatke *identificirati*, *odabrati* i *pristupiti*, a već je prije pojašnjen njegov stav prema zadatku *istražiti* tako da nije neobično što je taj zadatak u potpunosti izbačen iz njegova prijedloga modela.

Zaključak

Cilj je ovog rada dati ukratko pregled i analizu korisničkih zadataka knjižničnog kataloga 21. stoljeća. Ti zadaci u pravilu obuhvaćaju korisničke zadatke FRBR obitelji, a nastavljaju se na novi konceptualni model koji konsolidira i zamjenjuje sva tri ranija FR modela – IFLA LRM. Rad također donosi nova promišljanja autora Hidera o mogućoj modifikaciji korisničkih zadataka koje je svojedobno ponudio nacrt FRBR-LRM-a iz 2016., a velikim dijelom preuzela završna inačica modela (IFLA LRM) iz 2017. Budući da je Hiderov članak objavljen iste godine kada i IFLA LRM (2017.), za pretpostaviti je da njegovi autori nisu imali uvid u Heiderovu modifikaciju korisničkih zadataka, no nije isključeno da će ih u budućim prerađbama ili stvaranju nekih drugih modela naći jednako zanimljivim kao i autorica ovog teksta.

S obzirom na sve promjene u promišljanjima organizacije informacija u suvremenom bibliografskom svijetu, očekujemo da priča o korisničkim zadacima nije dovršena te da će budućnost donijeti još promjena i modifikacija. Iako, moramo naglasiti da se temeljni zadaci korisnika u odnosu na knjižnični katalog nisu drastično promijenili od vremena Ch. A. Cuttera.

LITERATURA

- BARBARIĆ, A. (2016). Od zadataka kataloga do postupaka korisnika. U D. Živković i T. Nebesny (ur.) *Vizija i stvarnost: zbornik u povodu 40 godina djelovanja Aleksandre Horvat u knjižničarstvu* (str. 83–100). Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- BELL, S. (2007). Tools every searcher should know and use. *Online*, 31 (5), 22–27, <https://tefkos.comminfo.rutgers.edu/Courses/e530/Readings/Bell%20tools%20searchers%202007.pdf> (19-01-2019).
- Cataloging & Classification Quarterly* (2014) 52 (6–7), <https://www.tandfonline.com/toc/wccq20/52/6-7#.VB828-f9wgI> (19-01-2019).
- CUTTER, C. A. (1948). *Rules for a dictionary catalog*. 4th ed., rewritten. Reprint. London: The Library Association.
- FRBR-LRM (2016). *FRBR-Library Reference Model: draft for world-wide review* / Pat Riva, Patrick Le Bœuf, and Maja Žumer; Consolidation Editorial Group of the IFLA FRBR Review Group, https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frbr-lrm/frbr-lrm_20160225.pdf (19-01-2019).
- HAREJ, V. i ŽUMER, M. (2013). Analysis of FRBR user tasks. *Cataloging & Classification Quarterly*, 51 (7), 741–759.
- HIDER, P. (2008). Catalogue use at the State Library of Victoria. *Australian Academic & Research Libraries*, 39 (1), 14–25.
- HIDER, P. (2017). A critique of the FRBR user tasks and their modifications. *Cataloging & Classification Quarterly*, 55 (2), 55–74, DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/01639374.2016.1254698>.
- HIDER, P. i TAN, K.-C. (2008). Constructing record quality measures based on catalog use. *Cataloging & Classification Quarterly*, 46 (4), 338–361.
- HORVAT, A. (1995). *Knjižnični katalog i autorstvo*. Rijeka: Benja.
- LA BARRE, K. (2007). Faceted navigation and browsing features in new OPACs: robust support for scholarly information seeking? *Knowledge Organization*, 34 (2), 78–90.
- Minutes of evidence. (1850). U *Report of the Commissioners appointed to inquire into the Constitution and government of the British Museum*. London: Her Majesty's Stationery Office.
- PETR BALOG, K. (2016). Teorijsko-povijesni pristup tumačenju korisničkog aspekta knjižničnog kataloga. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 59 (1-2), 25–48, <http://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/article/view/15/10> (27-11-2018).

- RDA: Resource Description and Access.* (2010). Chicago: American Library Association; Ottawa: Canadian Library Association; London: CILIP.
- RIVA, P., LE BŒUF, P. and ŽUMER, M. (2017). *IFLA Library reference model: a conceptual model for bibliographic information*, https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frbr-lrm/ifla-lrm-august-2017_rev201712.pdf (27-11-2018).
- RIVA, P., LE BŒUF, P. and ŽUMER, M. (2019). *IFLA-in knjižnični referentni model: konceptualni model za bibliografske informacije*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo. (u tisku)
- Statement of International Cataloguing Principles.* (2009), http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/icp/icp_2009-en.pdf (27-11-2018).
- SVENONIUS, E. (2005). *Intelektualne osnove organizacije informacija*. Lokve: Benja.
- Uvjeti za funkcionalnost autoriziranih podataka: konceptualni model.* (2010). Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
- Uvjeti za funkcionalnost bibliografskih zapisa: završni izvještaj.* (2004). Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
- Uvjeti za funkcionalnost predmetnih autoriziranih podataka: konceptualni model.* (2012). Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.

USER TASKS OF THE 21ST CENTURY LIBRARY CATALOGUE SOME DELIBERATIONS

KEYWORDS:

user tasks, library catalogue, FRBR family, IFLA LRM, modification

ABSTRACT

Historically, library catalogues have had various goals, but the most traditional ones focus primarily on finding library materials and on the inventory function of the catalogue. Since contemporary libraries face numerous challenges such as budget reductions, e-materials, new technologies, demanding users, and competition in the form of the information services and providers, library catalogues must find the way to provide evidence for their continuous relevance for all information seekers.

This paper presents an analysis of the library catalogue user tasks that are the result of conceptual models from the end of 20th and the beginning of 21st century. The paper analyses the user tasks defined by the FRBR family, as well as its latest member – the conceptual model that consolidated all three former models – namely, IFLA LRM model. The paper ends with the modification of user tasks as suggested by P. Hider.